

<https://www.israelsmisjonen.no/pv>

10. søndag i treenighetstida – søndag 2. august 2026

Søndagens tekster: Sal 32,1–11; 1 Pet 3,8–13; Luk 5,27–32

Om å være sant rettferdig

Dagens tematikk

Et fellestrekk ved dagens tre tekster er at de taler om rettferdighet og det å være sant rettferdig. Den som Herren ikke tilregner skyld, og den som setter sin lit til Herren, er rettferdig, sier David i Salme 32 (vers 2 og 10–11). Peter skildrer livet til den som er rettferdig i Guds øyne, og Lukas knytter sann rettferdighet til omvendelse og syndsbejelse / syndsforlatelse.

Evangelieteksten

I Lukas 5,1–32 leser vi om flere personer som møter Jesus. Noen av dem opplever helbredelse fra sykdom og svære plager, og to av dem får et direkte kall til å følge Jesus og bli hans disipler. Det er den siste av disse to, tolleren Levi, som også lyder navnet Matteus, som er i fokus i dag, men fortellingen i begynnelsen av kapitlet om Peters fiskefangst og kallet fra Jesus i den forbindelse, kaster lys også over Levis historie.

Som en kuriositet kan jeg nevne at jeg til min 60-årsdag fikk et kunstverk av Graham Clarke kalt «The Kindly Light», som viser noen fullastede fiskebåter på vei inn i ei engelsk havn. Rundt bildet har kunstneren skrevet inn følgende tekst: «A miraculous draught of fishes as written of by Luke in his holy gospel: Portrayed here in anachronological mode and as having occurred in somewhere not unlike parts of Cornwall.» Slik hører historien om Peters fiskefangst hjemme også i vår tid og våre liv. Den går slik:

Fiskeren Simon Peter har strevd ei hel natt på Gennesaretsjøen uten å få fisk (vers 5). Men på Jesu ord setter han garnet på ny og får så mye fisk at garnet vil revne. Grepet av ærefrykt for det han ser på som et Guds under kaster Peter seg ned for Jesu føtter og sier: «Gå fra meg, Herre, for jeg er en syndig mann.» Han ser Gud i Jesus og relaterer sin synd til forholdet til Gud. Jesus tilgir ham synda, gir ham nåde og kall til tjeneste og ber ham om ikke å være redd.

Noe lignende ser vi også i Jesu helbredelse av en lam mann som ble firt ned foran ham mens han stod inne i et hus og talte (vers 17–26). Mannen ble frisk og fikk høre fra Jesus: «Syndene dine er deg tilgitt». Store deler av kapitlet handler altså om synd og syndstilgivelse; nemlig hva

synd er (= at den er synd mot Gud) og at Jesus tilgir syndere som omvender seg og vender seg til ham, - og kaller dem til tjeneste.

Like etter helbredelsen av den lamme gikk Jesus ut (av huset) og møtte tolleren Levi. Tolleryrket ble sett ned på av jøder flest fordi tollerne krevde inn penger for okkupasjonsmakten. Noen bibelforskere ser for seg at Levi var ett hakk lavere på tollerstigen enn Sakkeus, som er en annen kjent toller i Bibelen. Det er rimelig å tenke at Levi så på seg selv som en «synder», slik også fariseerne og de skriftlærde sammen med folk flest så på ham. «Tollere og syndere» var et vanlig brukt uttrykk (se vers 30). Likevel kalte Jesus ham umiddelbart til etterfølgelse og tjeneste. Vi tror de kjente hverandre litt fra før. Levi forlot alt og fulgte Jesus og viste sin takknemlighet mot Jesus ved å innby ham og mange andre til et gjestebud hjemme hos seg.

Gjestebud er uttrykk for fellesskap og glede og brukes i Bibelen gjerne som metafor for Guds rike og frelsen Jesus bringer. Lukas forteller om mange gjestebud i lignelser og reportasjer fra Jesu samvær med disiplene. Levi, som senere skrev Matteusevangeliet, ønsket nok å presentere sin nye venn og herre for sine tidligere arbeidskollegaer. Derfor holdt han et stort selskap for Jesus hjemme hos seg og innbød en hel del tollere og andre, som Lukas skriver. Levis glede over å kunne presentere Jesus for sine venner oppmuntrer oss til glad evangelisering.

Da fariseerne og de skriftlærde så Jesus og disiplene sitte til bords med «tollere og syndere» ble de irritert på dem. Det er mulig at de selv var mer passivt til stede. I alle fall prøvde de nok å forholde seg til «synderne» etter egen tolkning av forskriftene i Moseloven og ikke gjøre noe som kunne tolkes som en aksept av deres synder. Jesu svar på deres murring er interessant og tankevekkende: «Det er ikke de friske som trenger lege, men de syke. Jeg er ikke kommet for å kalle rettferdige, men syndere til omvendelse».

Dette kan tolkes slik at Jesus irettesetter de skriftlærde som så på seg selv som «rettferdige». Han kan ikke gjøre noe for dem så lenge de insisterer på å være «friske». Men det er håp for de som anser seg selv som «syndere» og vil omvende seg. Disse tar Jesus imot, gir dem syndenes forlatelse og erklærer dem som «rettferdige». Jesu ord her minner om det han sa ved tolleren Sakkeus' omvendelse: «Menneskesønnen er kommet for å lete etter de bortkomne og berge dem» (Luk 19,10).

I Bibelselskapets leseplan for morgendagen i 1 Tim 1,12–17 står apostelen Paulus' vitnesbyrd og det som kanskje er den beste kommentaren til dagens evangelietekst: «Det er et troverdig ord og vel verdt å ta imot, at Kristus Jesus kom til verden for å frelse syndere, og blant dem er jeg den største» (vers 15).

Salme 32

Kong David er prototypen i Bibelen på en mann som begår en alvorlig synd, bekjenner den for Gud og mennesker, får Guds tilgivelse og blir erklært rettferdig. Hans livshistorie er åpen og kjent for alle og skildret dels i de historiske bøkene, dels i Salmenes bok i GT. Svært mange salmer er tilskrevet David, og samlet gir de oss et innblikk i fristelsen, syndefallet, erkjennelsen, bekjennelsen, tilgivelsen, rettferdig-erklæringen og frelsesfryden som David opplevde. Salme 32 er kalt «en læresalme», og den er et gripende uttrykk for kong Davids erfaringer.

Synda er her kalt «lovbrudd», og det er et presist uttrykk for syndas karakter. Den er brudd på Guds lov, som han har autoritet og makt til å sette opp for sin skapning. Det gjør at synda først og fremst er synd mot Gud. Som David skriver i sin bønn til Gud «etter at han hadde vært hos Batseba»: «Mot deg alene har jeg syndet, det som er ondt i dine øyne, har jeg gjort» (Sal 51,6).

At synda har karakter av lovbrudd, kan imidlertid gjøre det vanskelig å formidle et korrekt innhold på enkelte språk. Jeg har selv misjonærerfaring fra Japan. Der brukes betegnelsen *tsumibito* om en synder. Det betyr en lovbrøyer, altså i utgangpunktet en som bryter landets lover. Da er det ikke alltid så enkelt å formidle det bibelske perspektivet om at synda er relatert til ditt gudsforhold, og at du kan være en *tsumibito* selv om du har overholdt alle landets lover.

Salme 32 vitner om at den som har fått sine lovbrudd tilgitt og sine synder skjult av Gud, og som ikke er tilregnet skyld, er salig. Han setter sin lit til Herren, bekjenner sin synd og skyld for ham og kalles dermed rettferdig. Det er herlig å lese Davids jubel i Salme 32.

Epistelteksten

Peter skriver til kristne menigheter og personer. De har del i rettferdigheten som Jesus Kristus har vunnet dem. De kalles «de rettferdige» og er et hellig folk i en vanhellig verden som ikke respekterer eller ærer dem. Apostelen oppmuntrer og formaner dem til å la Kristus få leve sitt liv gjennom dem, til et vitnesbyrd for verden.

Bård Hauge

Pensjonist, tidligere rektor og NLM-misjonær

baardh@online.no